

ANN RÖSMAN MARSTRANDIN MYRKYTTÄJÄ

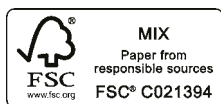

Ann Rosman

MARSTRANDIN
MYRKYTTÄJÄ

Suomentanut Anu Koivunen

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Anu Koivunen
Ruotsinkielinen alkuteos *Mercurium*
Copyright © **Ann Rosman, 2012**
First published by Damm Förlag, Stockholm, Sweden
Published in the Finnish language by arrangement with
Bonnier Rights, Stockholm, Sweden
Kannen suunnittelu Nic Oxby

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-376-279-4

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painettu EU:ssa

*Cecilialle ja hänen perheelleen – joiden kautta tarina jatkuu...
Jotta paha voitaisi, riittää että hyvät ihmiset eivät tee mitään.*

Stolan kartano, marraskuu 2011

”EN OLISI IKINÄ USKONUT, että se pirulainen riitauttaisi isän testamentin”, Hugo Ekblad puristi kasvot punaisina kirjettä nyrkissään. Vihreä tweedtakki oli auki ja solmio vinossa.

”Ja vielä ilmoittaisi siitä kirjeellä – olisi nyt helvetti vie tullut itse kertomaan.”

Hugon sisar ja tämän mies tuijottivat purkausta järkyt-
tyneinä.

”Kuka on riitauttanut testamentin?” Magnus kysyi.

”No mitä luulet? Carl-Henrik tietenkäin.”

”Ei kai testamenttia voi kumota, asianajajat kävivät kaiken läpi”, Maud ihmetteli. Hän katsoi kummastuneena puoli-
soaan ja sitten veljeään. Ei ollut mikään salaisuus, että ssa-
rukset olivat riidoissa, mutta ei kai vanhempi veli sentään
voinut viedä perintöä sisaruksiltaan. Maud yritti sisäistää
veljensä sanoja.

”Eikä siinä vielä kaikki – hän haluaa pitää kartanon
sääntöperintötilana.”

”Mitä ihmettä?” Maud henkäisi ja lysähti istumaan Valta-
neuvoksettaren kamarin gobeliinisohvalle.

Stolan kartano oli Ruotsin harvoja sääntöperintötiloja,
mikä tarkoitti, että tila oli siirtynyt jakamattomana isältä

vanhimmalle pojalle vuodesta 1723 lähtien. Siinä missä muut kartanot olivat perinnönjakojen myötä pilkkoutuneet ja kuitistuneet, Stolan kartano oli pysynyt vuosisatojen ajan koskemattomana. Kun kartano jäi aina vanhimmalle pojalle, alkoivat varsinkin perinnöttömiksi jääneet tyttäret ja nuoremmat veljet moittia käytäntöä vanhanaikaiseksi ja epäoikeudenmukaiseksi. Vuonna 1964 astui voimaan laki, joka lakkautti sääntöperinnön. Tilan omistajan kuoltua ei tila enää siirtyisikään eteenpäin sääntöperinnön mukaisesti vaan se jaettaisiin perintönä. Vanha kreivi Ekeblad oli laatinut testamentin, joka määräsi, että hänen poismenonsa jälkeen kiinteistö jaettaisiin kahden veljeksensä ja sisaren kesken. Tästä menettelystä kaikki olivat aikoinaan olleet yksimielisiä. Siltä ainakin oli vaikuttanut. Mutta ehkä Carl-Henrikillä oli koko ajan ollut mielessä jotakin muuta.

Vasta nyt Maud tuli ajatelleeksi, että siivoamaan tullut Gunnel varmasti kuuli, miten veli karjui ja huusi. Ei sillä että siinä olisi ollut mitään uutta, koska kaikki kartanossa edes lyhyen aikaa viettäneet tiesivät riidoista. Ulkopuolinen olisi heti kiiruhtanut kertomaan tietonsa lehdistölle, mutta palloiset olivat rehtiä väkeä. Niin Maud ainakin toivoi.

Gunnel ja Maud olivat samanikäisiä, ja Gunnel oli työskennellyt perheessä kuusitoistavuotiaasta asti, samoin kuin hänen äitinsä ja äidinäitinsä aiemmin. Ja Gunnelin poika Andreas puolestaan vastasi kartanon maataloudesta.

Maud nousi sohvalta ja lähti etsimään Gunnelia isosta talosta. Vielä monen huoneen päähän hän kuuli veljen kovaäänisen selvityksen.

”Ja me kun mietimme, että koko omaisuus saataisiin säilytettyä koskemattomana, jos se muutettaisiin osakeyhtiöksi. Eihän se sopinut, parempi muka oli, että jokainen saisi oman lakiosansa. Carl-Henrik valehteli suoraan päin naamaa.

Tottahan tämä on parempi vaihtoehto – nyt hän saa kaiken itselleen.”

Tämä tässä kai on suurin pettymys, Maud mietti. Se että hän oli täysin luottanut isoveljeensä. Mutta mitä enemmän hän asiaa ajatteli, sitä todennäköisemmältä tuntui, että tätä Carl-Henrik oli suunnitellut koko ajan. Se olisi hänen tapaistaan.

Maud pysähtyi ison ruokasalin vitriinikaapin eteen, jossa säilytettiin äidin Meissen-astiakokoelmaa. Hän oli niin toivonut voivansa sanoa sitä joskus omakseen, lahjoittaa osan astioista omalle tyttärelleen, mutta nyt se tuntui epävarmalta. Kuuluivatko myös astiat perintöön? Missä oli raja yksityisen omaisuuden ja tilaan kuuluvan omaisuuden välillä? Aivan erityisesti Maud piti tyylikkäästä, kannellisesta mausteruukusta, ja koska se oli myös Gunnelin suosikki, Maud oli aikonut lahjoittaa sen tälle joskus sopivan tilaisuuden tullen. Hän tarkasteli valkoiseen posliiniin maalattuja kukkia, kullattuja heloja, jotka toimivat myös ruukun jalustana, ja yläosan erikoista sinistä kuviointia, joka toi mieleen kalan suomut tai käärmeen nahan. Pelkkä silmäys kannen kullattuun pronssinuppiin riitti kertomaan, miltä astia tuntui kädessä. Ja millainen tuoksu ruukusta tulvahtaisikaan, sillä sen sisällä säilytettiin ruusun terälehtiä. Ei kai hänen veljensä noin vain voinut kumota testamenttia? Kyllä heilläkin oli varmasti sananvaltaa – olivathan hekin rintaperillisiä. Kun sääntöperintö vaihtui tavalliseksi perinnönjaoksi, vanhin poika oli oikeutettu saamaan puolet omaisuudesta ja usein varsinaisen kartanon, mutta siitä huolimatta Maudilla oli oikeus jäljellä olevan ”vapaan” puolikkaan puolikkaaseen. Ja tässä tapauksessa se oli paljon. Todella paljon.

Toisinaan Maud mietti, oliko Magnus mennyt hänen kanssaan naimisiin rahan takia. Nyt sen näkisi. Katse siirtyi

äidin astioista seinille ripustettuihin tauluihin. Monet muotokuvista esittivät sukulaisia, jotka olivat asuneet kartanossa ja hoitaneet sitä kauan ennen hänen syntymäänsä. Suku oli aina liikkunut vallan piireissä, sillä pojat olivat olleet maaherroja ja tyttäret avioituneet vaikutusvaltaisiin perheisiin. Suvun merkkihenkilö oli Claes Julius Ekeblad, joka oli ollut valtaneuvos, oman aikansa pääministeri. Hänen ja hänen vaimonsa pastellitekniikalla tehdyt muotokuvat olivat Valta-neuvoksettaren kamarin seinällä, josta merkkimiehen siniset silmät tuntuivat seuraavan kaikkia ohikulkijoita vielä kahdensadan vuoden jälkeenkin. Herranjumala millaista meteliä Hugo piti, Maud mielti ja jatkoi vasemmalle Neiti Ebban kamariin.

Gunnel oli jo siivonnut huoneen ja pessyt myös ylemmän eteisen lattia. Maud löysi hänet kiviportaiden puolivälistä. Liikkeet olivat tehokkaat, käsivarret vahvat.

"Gunnel?" Maud aloitti.

"Niin?" Gunnel upotti mopin veteen huuhtoakseen sen ja nosti katseensa.

Hugon ääni kantautui tänne asti, mutta Gunnel oli kuin ei olisi kuullut mitään.

"Haluatko, että tulen myöhemmin takaisin?" hän kysyi ja kiersi moppia niin, että vesi puristui ämpäriin.

"Se olisi hyvä." Maud tunsu tarpeelliseksi selittää, miksi Hugo huusi. "Luulimme että tarkastajat ovat tulossa perinnönjoon takia, mutta nyt Hugo on saanut tietää, että tarkastus tehdään siksi, että Carl-Henrik aikoo pitää kartanon sääntöperintötilana. Luultavasti kyseessä on väärinkäsitys."

Gunnel nyökkäsi.

"Sopiiko jos tulen takaisin kahdelta?" Hän nosti ämpärin lattialta.

"Se sopii hyvin. Kiitos."

Maud kiiruhti takaisin ison ruokasalin läpi, jatkoi oikealle Vihreän salongin kautta Valtaneuvoksettaren kamariin ja lysähti sohvalle. Hän oli tuskin koskaan nähnyt veljeään näin raivoissaan. Hugo viittilöi käsillään kuin riivattu ja karjui. Vaikka Maud oli ollut poissa hyvän tovin, mitään tuskin oli jäänyt kuulematta. Veljen kasvoilla oli huolestuttavan syvä puna. Maud meni veljensä luokse ja nosti kätensä tämän olkapäille.

”Rauhoitu, Hugo, onko tilanne tosiaan näin paha?”

Hugo huitaisi Maudin kädet pois ja rojahti istumaan isolle arkulle. Sen oli kerrottu olevan sotasaalis kolmikymmenvuotisesta sodasta, ja se oli yhtä vanha kuin itse kartano.

”On, kysytkin vielä.”

”Pelästyit Gunnelin”, Maud sanoi. ”Hän oli siivoamassa. Ja minut myös. Miettisit sydäntäsi, et ole enää mikään nuorukainen.”

Niin, sydän, Magnus tuli ajatelleeksi ja katsoi vaimoaan, jonka kanssa oli ollut naimisissa kolmekymmentäviisi vuotta. Maud ja Magnus olivat laskeneet sen varaan, että he saisivat reilunkokoisen perinnön, sillä rahaa oli tulossa. Toki hän rakasti Maudia, mutta selvää oli, että valintaan olivat vaikuttaneet myös muut tekijät. Maudin isä kreivi Ekeblad oli jo silloin ollut huonossa kunnossa. Kukaan ei ollut arvannut, että hän täyttäisi vielä yhdeksänkymmentäkuusi vuotta.

Myös Magnus oli hyvästä perheestä ja omisti pohjoisessa laajalti metsää, mutta Ekebladit olivat kokonaan eri sarjassa. Maudilla kosijoita oli riittänyt, sillä monia houkutteli Stolan kartano, joka neljänsadan vuoden jälkeen oli määrä jakaa perintöosiin niin, että yksi osa jäisi kreivin tyttärelle Maudille. Magnus oli saanut tehdä ankarasti töitä voittaakseen Maudin huomion ja rakkauden.

Heidän pojalleen ja tyttärelleen oli molemmille tarkoitus rakentaa iso talo tiluksille, jotka isoisä oli heille testamentannut. Ja nyt isoisän kuoltua olisi mittava 11 500 hehtaarin kiinteistö jaettu sopimuksen mukaisesti.

Maatalouskiinteistö metsineen ja maineen oli ollut suvun omistuksessa vuodesta 1530 ja siirtynyt kokonaisuutena tai välillä jopa hieman laajentuneena seuraavalle sukupolvelle, seuraavalle tilan haltijalle. Laajojen peltojen ja metsämaiden lisäksi kiinteistöön kuului neljä pienempää kartanoa, niiden joukossa Salaholm ja Froslunda, seitsemän vuokratilaa ja muutama entinen torppa. Vuonna 1723 Ekebladit olivat tehneet kartanosta sääntöperintötilan, mutta vanhan kreivin oli pitänyt olla viimeinen, joka tätä kaikkea hallitsi.

Hugo istui voipuneena vanhalla arkulla kuin kaikki voimansa menettäneenä. Sitten hän katsoi sisartaan.

”Carl-Henrik on käynyt kulttuuriministeriössä selittävässä, että kiinteistö edustaa – luen tästä”, hän käänsi katseensa kirjeeseen, jossa oli kulttuuriministeriön tunnus, ”– valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuri- ja luontoarvoja, jotka ovat vaarassa tuhoutua, sillä yhteistyö kolmen perinnönsaajan kesken on erittäin haastavaa.”

”Kai me jotakin voimme tehdä?” Maud kysyi hermostuneena ja hypisteli neuletakkinsa nappeja. ”Kaiken piti olla sovittu. Isä laati testamentin nimenomaan riitojen välttämiseksi, joten miten siinä voi olla jotakin epäselvää?”

”Ei siinä olekaan”, Hugo vastasi sisarelleen. ”Maud parka, ymmärrätkö mitä tämä tarkoittaa? Me emme saa mitään. Emme yhtään mitään! Perintöä ei jaeta, vaan kaikki pysyy koskemattomana. Sääntöperintöä jatketaan.”

Maudin kädet alkoivat täristä.

”Mutta tarkastajathan ovat tulossa perinnönjaon takia, eikö niin?”

”Niin oli tarkoitus, kyllä, mutta nyt he tulevatkin sääntöperinnön jatkamista varten, siksi että voitaisiin arvioida, onko sääntöperinnön jatkaminen aiheellista. Lääninhallitus, kunta, luonnonsuojeluvirasto ja epäilemättä myös joku perinnekustantaja haluavat sanoa sanansa ennen lopullista päätöstä.”

”Kenelle?” Maud kysyi.

”Niille jotka tekevät päätöksen sääntöperinnön jatkamisesta.”

”Mutta entä me, eikö meidän mielipiteellämme ole mitään merkitystä?” Maud kurtisti kulmiaan niin kuin silloin ennen, ennen kuin hän oli lopulta hankkinut silmälasit.

Hugo katsoi sisartaan, ja hän tiesi että kulmien kurtistaminen oli tämän tapa keskittyä. Hän pudisti päätään.

”Kyse on valtakunnallisesti merkittävistä perinnearvoista, joten meillä ei paljon ole sanomista. Carl-Henrik on kieltämättä hoitanut tilanteen tyylikkäästi”, Hugo vastasi kitkerästi.

”Mutta entä lapset, isän lapsillemme lupaamat talot?”

”Ei mitään, Maud. Ei rahaa, ei taloja, ei maata.” Hugo huokaisi. ”Mitään ei tietenkään ole vielä päätetty, mutta tois-
taiseksi tilanne ei näytä kovin valoisalta.”

”Mutta kai me voimme tehdä valituksen?” Magnus kysyi miettelään näköisenä. ”Ja jos valitus ei mene läpi, meidän on valitettava ylemmälle taholle.”

”Ylempää tahoja ei ole olemassakaan, koska päätöksen tekee maan hallitus sille toimitetun lausunnon mukaisesti. Mihin silloin voi enää valittaa?”

Maud vilkaisi jo viikon verran lipaston päällä lojunutta kutsukorttia.

”Lähdetkö sinäkin juhliin, Hugo?”

Odottamaton kysymys sai molemmat miehet kääntämään päätään.

”Mihin juhliin?” Hugo kysyi.

”Tädin naamiaisiin. Ne pidetään tänä vuonna Carlstenin linnoituksessa. Olen varannut meille huoneet Grand Hotelista.”

”Miten helvetissä voit puhua joistakin juhlista, kun koko elämämme on menossa pilalle? Etkö ymmärrä, että te Hugon kanssa jäätte ilman perintöä – ei silloin ole varaa sellaisiin ylellisyyksiin kuten Grand Hotelissa yöpymiseen. Enkä todellekään aio osallistua yksiinkään juhliin, joissa Carl-Henrik on mukana”, Magnus kivahti.

”Yhtä lailla sinäkin jäät ilman perintöä, Magnus. Eikö olekin harmillista?” Hugo katsoi tiukasti lankoaan.

”Älä viitsi, Hugo”, Maud varoitti yllättävän tiukkaan sävyyn. ”Teillä ei selvästikään käynyt mielessä, että Marstrandin naamiaisissa meillä olisi loistava tilaisuus puhua Carl-Henrikin kanssa kasvotusten. Muutenhan meillä ei ole siihen mitään mahdollisuutta, koska kaikki yhteydenotot tulevat hänen asianajajaltaan. Minä voin hoitaa tämän. Tiedätte kyllä, miten läheinen hän on tädin kanssa.”

”Oletko tosissasi, että menisimme juhliin?”

”Olen, ei kannata aliarvioida tädin mahdollisuuksia vaiuttaa Carl-Henrikin mielipiteisiin. Asuihan Carl-Henrik kaikki kesät tädin luona silloin, kun hän oli riidoissa isän kanssa. Tämä perinnönjaon tyrmääminen voi jopa olla tädin keksintö.”

”Tädin keksintö tyrmätä perinnönjako? Tuskin. Kyllä Carl-Henrik on itse keksinyt sen. Sitä paitsi täti on aika...” Hugo naputti ohimoaan.

”Menkää te”, Magnus ilmoitti. ”Minä en niihin juhliin astu jalallani. Kun Carl-Henrik saa päähänsä jotakin, hän ei luovuta.”

”Mutta ainakin kannattaa yrittää. Voisimme ehdottaa, että tilasta tehtäisiin sittenkin osakeyhtiö”, Maud yritti.

”Minä en enää neuvottele Carl-Henrikin kanssa. Ei käy.”
Hugo pudisti päätään.

”En minäkään haluaisi, mutta onko meillä vaihtoehtoja?”
Maud kysyi.

”Niin, onko meillä?” hänen aviomiehensä toisti.

”Meidän on pantava asianajajat töihin ja valmistauduttava järeisiin toimiin”, Hugo vastasi. ”Tässä kirjeessä nimenomaan sanotaan, että jos perheessä on erimielisyyksiä, tila mieluumin pidetään jakamattomana, koska muuten perintö on vaarassa hajota erimielisyyksien takia.”

”Me menemme juhliin ja puhumme tädin kanssa, koska muuten hänellä on tiedossaan vain Carl-Henrikin versio. Ja lisäksi yritämme puhua Carl-Henrikin kanssa. Samoin Viktorin”, Maud sanoi.

Gunnel ei voinut välttää kuulemasta keskustelua, kun hän jätti siivousmopin ja käveli eteishalliin pukemaan takkia ylleen. Vanha kreivi oli elänyt entisaikojen periaatteiden mukaisesti ja ollut sitä mieltä, etteivät naiset tarvitse ammattia. Naisten kuului pitää huolta kodista ja perheestä, käyttäytyä moitteettomasti ja osata keskustella. Niiden periaatteiden takia Maud ei ollut saanut mahdollisuutta opiskella pitkälle. Poikien tavoin hänet oli toki lähetetty Lundsbergin sisäoppilaitokseen, mutta siinä missä pojat olivat koulun jälkeen jatkaneet opintojaan ja oppineet pitämään huolta omaisuudesta, Maud oli tehnyt ratsastusretkiä Stolan tiluksilla, pukeutunut kauniisti ja esiintynyt kreivi-isän silmäteränä. Hän ei ollut koskaan tehnyt töitä, eikä sitä ollut pidetty edes tärkeänä. Gunnel kuitenkin oli eri mieltä, sillä eihän enää eletty 1700-lukua. Stola oli toki vanha ja perinteikäs tila, mutta ajat olivat muuttuneet. Kreivin olisi pitänyt antaa tyttärelleen kunnollinen koulutus ja mahdollisuus osallistua tilanpitoon. Nyt

Maud on täysin miehensä ja veljiensä armoilla, ja jos kreivin perintöä ei tule, mitä hän silloin tekee?

Gunnel päätti käydä kotona syömässä sen sijaan, että olisi odottanut kahteen asti, jolloin hän voisi hoitaa siivouksen loppuun. Hän kuivasi pyörän satulan liinalla, työnsi sen takaisin satulan alle, pani käsilaukun etukoriin ja potkaisi seisontatuen ylös. Hän oli kuullut kiivaita keskusteluja Stollassa ennenkin, ja vanhan kreivin vielä eläessä keskustelut olivat toisinaan johtaneet käsirysyyn. Kuritus oli kuulunut kreivi Ekebladin ajatuksiin tervehenkisistä lastenkasvatuksesta. Gunnel ei ikipäivänä unohtaisi, miten Carl-Henrik kerran oli uhannut rottinkikepillä kahdeksankymmentäviisivuotiasta isäänsä, valmiina kostamaan kaikki vuosien varrella saamansa selkäsaunat. Vanha kreivi ja hänen vanhin poikansa olivat samanlaiset luonteiltaan, ja ehkä he siksi eivät koskaan tulleetkaan toimeen keskenään.

Gunnel nousi pyörän satulaan ja mietti Maudia. Maud oli lapsellinen, toisinaan melkein pä tyhmä, mutta Gunnel uskoi syynä olevan sen, ettei Maudin ollut koskaan tarvinnut huolehtia itsestään, ajatella itse tai tehdä omia päätöksiä. Hän oli kasvanut pumpulissa ja elänyt suojattua elämää siinä uskossa, että maailma kartanon ulkopuolella oli samanlainen.

Oliko todella niin, että Carl-Henrik yritti viedä perinnön sisaruksiltaan? Ei olisi yllätys, Gunnel mietti ja muisti jo nuorena oppineensa välttämään tilanteita, joissa olisi jäänyt kahden kesken kreivin vanhimman pojan kanssa. Viima ja raitis syysilma saivat silmät kyyneltymään, kun hän ajoi mäkeä alas. Käsiä paleli, mutta hän ei uskaltanut kaivella taskua, ettei kaatuisi liukkaiden syyslehtien päällystämällä tiellä. Mahtavaan kartanoon johtava puistokuja loisti upean keltaisena ja punaisena. Mäen juurella Gunnel pysähtyi pukemaan hansikkaat. Hän kääntyi katsomaan taakseen. Vaikka hän

pyöräili puistokujaa joka päivä, kauniit rakennukset ja korkeat takorautaportit olivat aina yhtä vaikuttava näky. Hienot, rapatut julkisivut eivät kuitenkaan paljastaneet, mitä niiden takana tapahtui.

Salaholmin säteri, 5. lokakuuta 1801

METTA NOJAUTUI VASTEN tuolin selkänojaa ja katseli kaunistakattorosettia ja sen keskelle kiinnitettyä kristallikruunua. Valo leikitteli sen kahdeksassakymmenessäneljässä prismassa ja heijasti säteitä seinille. Hän pyyhki varovasti suupielensä pellavaiseen lautasliinaan. Ruoka oli ollut erinomaista, sillä Adam Fockin keittäjätär totisesti osasi asiansa, Metta mietti tyytyväisenä ja maistoi espanjalaista viiniä. Hän piti talon tästä osasta, ja kahdesta ruokasalista tämä oli miellyttävämpi. Ehkä syynä oli se, että lasiseinän läpi näki puutarhan vehreyden ja linnut, niin että tuntui melkein kuin olisi istunut ulkona. Aivan kuin ulkona olisi vilahtanut riikinkukko, Metta mietti kaulaansa kurkottaen. Ne olivat merkillisiä mutta ihastuttavia eläimiä. Niiden pahaenteistä ääntä hän ei tosin sietänyt. Hän joi viinin loppuun ja laski lasin varovasti pöydälle.

Sisäkkö ilmaantui palvelusväen käytävästä tarjotinta kantaen.

”Teetä herrasväelle”, hän sanoi ja asetti tarjottimen ruokasalin pöydälle.

Sitten hän kaatoi höyryävän kuuman juoman kolmeen pieneen kuppiin, joita koristi Fockin suvun vihreävalkoinen vaakuna. Hopeakannun hän kietoi vaaleansiniseen silkkihuppuun, jotta se pysyisi lämpimänä. Metta nautti tuoksusta, ah, milloin hän olikaan viimeksi saanut tuntea tämän tuoksun?

”Eihän tämä ole teetä, tähän on kahvia”, hänen miehensä Henrik huudahti onnellisena.

”Teetä se on, rakkaani. Sinä erehdyt.” Metta otti toisen kulauksen ja nautti lämmöstä ja juoman erikoislaatuisesta mausta.

”Mitä vielä! Kahvia tämä on. Aivan varmasti on.” Henrik laski kupin lautaselle. ”Mutta onko kahvikielto kumottu?” hän kysyi kummissaan.

”Ei minun tietääkseni”, Metta vastasi. ”Ja siksi meidän on tyydyttävä teehen.” Äänensävy oli tiukka, toivon mukaan aviomies ymmärtäisi vihjeen. Metta nyökkäsi sisäkölle merkiksi, että tämä kaataisi lisää. Tyttö kiiruhti heti täyttämään kaksi kolmesta kupista.

Metta nousi ja meni tutkimaan jalustalle nostettua rinta-kuvaa.

”Hieno”, hän sanoi. ”Tämä ei kai ollut täällä silloin kun viimeksi kävin?”

”Se on Johan Tobias Sergelin tekemä”, Adam vastasi lyhyesti.

Tuo nainen ei tiedä paikkaansa, mutta se on ongelmista pienin. Adam Fock tarkasteli isänsä serkkua Henrik Johan Fockia, joka yleisesti tunnettiin nimellä Focken. Suku oli vastustanut liittoa jo vuonna 1779, jolloin Metta Charlotta Ridderbielke oli neljätoistavuotiaana kihlattu Fockenille, ja epäilemättä sulhasen äiti ja isovanhemmat olisivat kääntyneet haudassaan, jos olisivat pystyneet. Ei sillä etteikö morsian olisi ollut hyvästä suvusta, muu ei olisi tullut kuuloonkaan. Ja kauniskin morsian oli, mutta hän oli myös oikukas ja sai raivonpurkauksia, ellei saanut tahtoaan läpi. Adam itse oli vain kuullut puheita, sillä hän oli syntynyt vasta vuosi kihlauksen jälkeen, mutta nyt kaksikymmentäyksi täytettyään hän myönsi puheet paikkansapitäviksi.

Mettan äiti ja veljet olivat joutuneet kasvattamaan tytön yksin, sillä isä oli kuollut kolme kuukautta ennen kuin lapsi oli nähnyt päivänvalon, ja tytön kenties viiden vuoden iässä saama isäpuolikin oli ollut aivan liian hellämielinen. Myös Focken oli jäänyt isättömäksi kahdeksan vuoden iässä, ja kun äiti kaksi vuotta myöhemmin meni uusiin naimisiin, isäpuoli oli mahdollisesti pitänyt Fockenia taakkana. Kun vihkiäiset pidettiin kylmänä joulukuisena päivänä vuonna 1783, Fockenin suku vieläkin epäroï, oliko hemmoteltu ja oikukas Metta Charlotta Ridderbielke sopiva puoliso Fockenille. Focken, joka oli huolestuttavan hidas järjenjuoksultaan, tarvitsi pikemminkin sopuisan ja kärsivällisen vaimon.

Muutamaa vuotta myöhemmin osoittautui, että suku oli ollut oikeassa. Häpeä oli täydellinen, kun Metta järjesti puolisolleen holhoojan. Sen sijaan että hän olisi hoitanut asian tahdikkaasti, hän hankki viranomaispäätöksen, jonka seurauksena talonpojat nauroivat niin Henrik Johanille kuin Fockin suvulle. Suvun jäseniä sen sijaan ei naurattanut. Pelkkä ajatuskin suuttui Adamia edelleen. Niin kuin Focken ei olisi muka osannut hoitaa omia asioitaan. Useammin kuin kerran Metta oli puuttunut kysymyksiin, jotka eivät hänelle kuuluneet. Maanviljelys, metsänhoito, kiinteistöhuolto. Lilla Gisslaredin tilaa hän – nainen – hoiti niin kuin omaansa, samoin metsiä ja maita. Ei, puolison valinta ei todellakaan ollut onnistunut.

Adam seurasi sukulaispariskuntaansa ulos salongista ja vilkaksi ohimennen kaakeliuunia, jota koristivat rinta rinnan Fockin ja Ekebladin sukujen vaakunat. Äiti oli ollut siitä tarkka – hänen sukunsa Ekebladien vaakunan tuli yhtä lailla olla esillä. He kulkivat usean peräkkäisen salin läpi kunnes tulivat halliin, jossa oli ruutukuvioinen kalkkikivilattia. Kivi oli louhittu Kinnekullesta, Vänernin kaakkoisrannalla sijaitsevan

tasalakisen vuoren rinteiltä, ja lapsena Adam oli nelinkontin kömpinyt pitkin viileää hallia tutkimassa lattian merkillisiä kuvioita.

Metta levitti takkinsa ja huivinsa hartioilleen ja astui siten ulos portaille. Normaalitilanteessa Adam olisi tietenkin tarjoutunut auttamaan, mutta jos rouva pystyi hoitamaan kokonaisen maatilan, tämä kyllä sai takin ja huivin ylleen ilman apua. Adam nyökkäsi rengille, joka ajoi vaunut portaiden eteen. Vaunuja veti harmaa hevonen, jota hän ei ollut ennen nähnyt.

”Mikä hevonen sinulla oikein on?” Adam kysyi katsellen mielteliäästi laihaa tammaa. Kylkiluut paistoivat kireän nahan alta, ja silmät olivat sameat.

”Ostin sen Falköpingistä yhdeltä talonpojalta.” Focken nyökkäsi itseksensä.

Hevonen astui pari askelta eteenpäin.

”Mutta sehän ontuu”, Adam rypisti otsaansa.

”Ontuu, mutta talonpoika sanoi, että se kyllä loppuu. Ei hän ollut huomannut mitään.”

”Ja sinäkö uskoit?” Metta kysyi ja pudisti huokaisten päätään.

”Paljonko maksoit siitä?” kysyi Adam, joka oli nyt sulkenut parioven perässään ja mennyt tutkimaan hevosen jalkoja.

”Kahdeksan riikintaaleria ja kuusitoista killinkää.”

”Kahdeksan riikintaaleria ja kuusitoista killinkää ontuvas-ta hevosesta! Niille rahoille olisi ollut muutakin käyttöä.” Metta kokosi hameensa ja kiipesi vaunujen kyytiin. ”Arvoisa veljeni Gustaf on pyytänyt Henrikiä palauttamaan hevosen ja vaatimaan rahat takaisin. Henrik kuitenkin haluaa itse-pintaisesti pitää sen.”

Adam hillitsi itsensä ja sivuutti Mettan kommentin. Mettan veli oli Fockenin holhooja, mikä tarkoitti, että Metta Charlotta hoiti sukutilaa oman mielensä mukaan.

Vaunut lähtivät liikkeelle, ohittivat ison jalavan, Sala-holmin muistopuun, joka hallitsi päärakennuksen edessä levittäytyvää pihamaata. Aurinko paistoi lounaasta kuumentaan isoa taloa ja molempien sivurakennusten turvekattoa. Adam siirtyi eteläisen rakennuksen varjoon. Puolimatassa ennen portteja Focken kääntyi ja heilutti käsiään hyvästiksi. Adam nosti kättään. Metta soi suopean nyökkäyksen ja käänsi sitten katseensa takaisin eteenpäin. Hevonen nilkutti eteenpäin kohti Lilla Gisslaredia pitkin kujaa, jonka sivuilla vaahterat ja lehmukset seisoivat kuin asennossa odottaen ohikulkijaa.

Adam katseli matkalaisten perään. Hän itse oli vielä naimaton ja aikoi pitää varansa, ettei tekisi samaa virhettä kuin isän serkku. Olihan Focken toisinaan tyhmänpuoleinen, mutta siitä huolimatta Mettan olisi pitänyt kohdella puolisoaan kunnioittavasti.

Hän seisoi paikallaan, kunnes vaunut katosivat näkyvistä. Kuten niin monta kertaa aiemmin, Adamin mieleen palasivat muistikuvat isästä ja äidistä. Niin varhain heidät oli riistetty kolmen poikansa luota. Hän muisti vieläkin äidin äänen ja isän kasvot. Isä oli aina pitänyt huolta Focken-serkustaan, ja siksi Adam halusi tehdä samoin. Sitä paitsi hänellä ei enää ollut elossa montakaan sukulaista. Isän puolelta jäljellä oli itse asiassa vain Focken.

Ekeblad-eno oli pitänyt huolta orpolapsista, kunnes nämä olivat täysikäisiä, ja hän oli myös ehdottanut, että Adam veisi vihille serkkunsa Eva Gustafan. Eva Gustafa oli kuningatar Fredika Dorotea Wilhelminan hovineiti, ja Fockenin julistaminen holhouksenalaiseksi oli ollut hänelle suoranainen loukkaus. Ei ollut hyvä, että hänen tulevalle puolisolallaan oli lähisukulainen, joka tarvitsi holhoojan, koska ei selvinnyt omin neuvoin.

SYVÄLLE HAUDATUT SALAISUUDET ODOTTAVAT LINNOITUSVANKILAN UUMENISSA

Vuonna 1806 Metta Fock Ridderbielke saapuu Etelä-Ruotsin Marstrandissa sijaitsevaan Carlstenin linnoituksen vankilaan. Fock on syytettyinä perheensä murhaamisesta arsenikilla mutta kiistää vakaasti syyllisyytensä. Hän joutuu istumaan karulla saarella olevan linnoituksen tyrmässä, kunnes joko myöntää olevansa syyllinen murhiin tai menettää henkensä. Ilman kirjoitusvälineitä Fock alkaa kirjoja tarinaansa syyttömyydestä ristipistoin salaa keräämilleen pellavakankaan palasille.

Vuonna 2011 linnoituksen käytävät täyttyvät juhlahumusta, kun Carlstenissa järjestetään suuret naamiaiset. Paikalle saapuneen ruotsalaisen yhteiskunnan kerman joukosta kaksi kuitenkin menettää henkensä ennen illan päätöstä. Linnoitus on ollut koko juhlan ajan visusti suljettu, joten Carlsteniin hälytetty rikoskonstaapeli Karin Adler tietää murhaajan olevan yhä kutsuvieraiden joukossa.

Ann Rosmanin Karin Adlerista kertovan dekkarisarjan neljäs osa *Marstrandin myrkyttäjät* vie lukijan keskelle suljetun paikan murhamysteeriä. Arvoituksen jäljet johtavat yli 200 vuoden päähän ja Carlstenin linnoituksen historian ainoaan naisvankiin – Metta Fockiin.